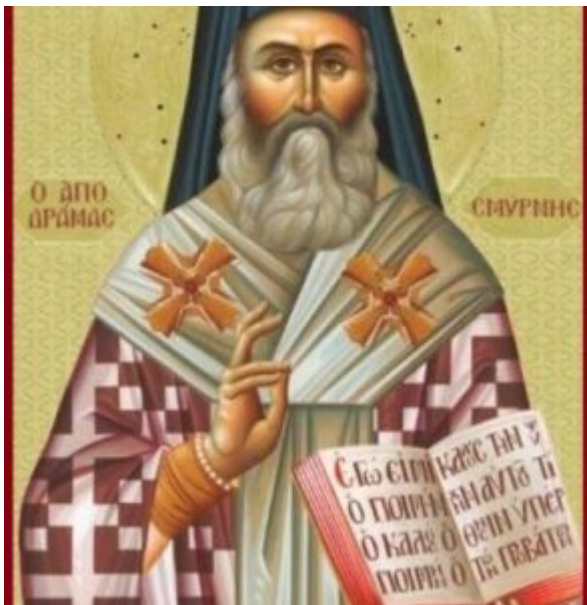
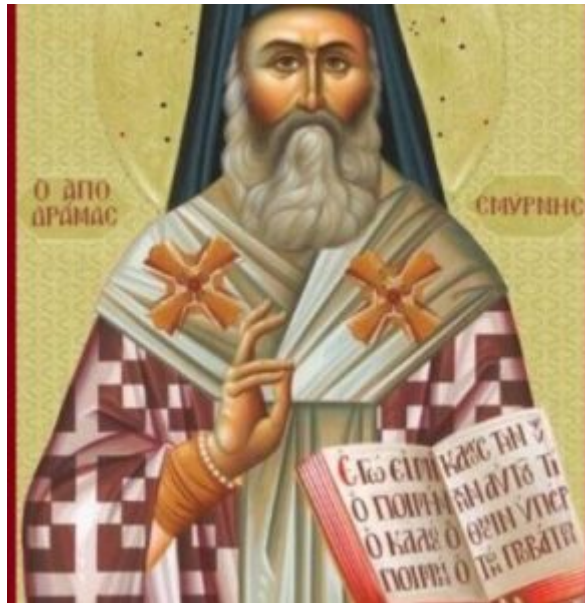

Χριστιανοί Άγιοι και Μάρτυρες της Μικράς Ασίας.

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

(Άπό τόν Άγιο Πολύκαρπο στον Άγιο Χρυσόστομο Σμύρνης)

Οι Χριστιανικές καταβολές τῆς Μικρασιατικῆς γῆς ἀποδεικνύονται ἀπό τά ὀνόματα τῶν 7 Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου (Ἔφεσος, Σμύρνη, Πέργαμος, Λαοδικεῖα, Σάρδεις, Φιλαδέλφεια, Θυάτεια) καί ἀπό τήν ἵδρυση χριστιανικῶν κοινοτήτων ἀπό τόν ἴδιο τόν Ἀπόστολο Παῦλο. Μεγάλες Οἰκουμενικές Σύνοδοι ἔλαβαν χώρα στήν Μικρασιατική γῆ καί συγκεκριμένα τό 325 μ.Χ. στή Νίκαια, τό 451 μ.Χ. στή Χαλκηδόνα.

Τήν γῆ αὐτή ἀγίασαν μέ τό αἷμα τους ἤ μέ τόν ὀσιακό βίο τους καί τήν διδασκαλία τους μεγάλες μορφές τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. Ἦδη ἀπό τόν 2ο μ.Χ. αἰῶνα ἡ ἑλληνοκατοικημένη Μικρά Ἀσία γίνεται τόπος μαρτυρίου γιά πολλούς Χριστιανούς, πού κατεδιώκοντο ἀπό τήν εἰδωλολατρική Ρωμαϊκή ἐξουσία. Κορυφαῖος μεταξύ αὐτῶν ὁ Ἅγιος Πολύκαρπος, Ἐπίσκοπος Σμύρνης, τοῦ ὁποίου τό μαρτύριο τοποθετεῖται μεταξύ τοῦ 156 μ.Χ. καί τοῦ 168 μ.Χ. Ἀπό τόν 3ο Τόμο τῆς Βιβλιοθήκης Ἑλλήνων Πατέρων καί Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων (ΒΕΠΕΣ) καταγράφουμε τίς τελευταῖες στιγμές του: Ὁχλος ἀντιχρίστων ὠρύεται τήν ὥρα, πού δικάζει τόν Ἅγιο ὁ Ἀνθύπατος Στάτιος Κοδράτος. Ζητοῦν τήν θανάτωση τοῦ Πολυκάρπου.

Τήν στιγμή ἐκείνη φωνή Κυρίου ἀκούεται ἀπό τόν οὐρανό καί ἐνθαρρύνει τόν ὑπερήλικα Ἐπίσκοπο. «Ἴσχυε, Πολυκαρπε καί ἀνδρίζου». Ὁ Ἀνθύπατος τοῦ ζητεῖ νά ἀπαρνηθεῖ τόν Χριστό, γιά νά σώσει τήν ζωή του. Καί ὁ «πάνυ γηραλέος» Ἐπίσκοπος τοῦ ἀπαντᾷ: «Ὁγδοήκοντα καί ἕξ ἔτη δουλεύω αὐτῷ καί οὐδέν μέ ἠδίκησεν, καί πῶς δύναμαι βλασφημῆσαι τόν Βασιλέα μου, τόν σώσαντά με». Ὁ Ἀνθύπατος τόν φοβερίζει ὅτι θά τόν ρίξει στήν φωτιά. Ἦρεμος ὁ Ἅγιος ἀπαντᾷ:

«Μέ φοβερίζεις μέ τή φωτιά, πού ἀνάβει γιά μιά στιγμή καί σβήνει. Δέν ξέρεις τήν φωτιά τῆς μέλλουσας κρίσης καί τῆς αἰωνίου κολάσεως, πού περιμένει τούς ἀσεβεῖς. Κάνε αὐτό πού θέλεις! Μή ἀργεῖς!». Ὁ Ἀνθύπατος ἐξοργισμένος ἀπό τήν θαρραλέα ἀπάντηση τοῦ Πολυκάρπου προστάζει τόν κήρυκα καί ἐκεῖνος ἐρεθίζει τά πλήθη, πού ξεχύνονται, μαζεύουν ξύλα, ἀνάβουν φωτιά. Δένουν τά χέρια τοῦ σεβασμίου γέροντος καί τόν ρίχνουν στή πυρά. Τότε γίνεται τό θαῦμα! Οἱ φλόγες τῆς φωτιάς κάνουν καμπύλες, παρακάμπτουν τό σῶμα τοῦ Πολυκάρπου. Ὁ Ἀνθύπατος ἀπορεῖ, φοβᾶται. Καταλαβαίνει τήν μεγάλη προσβολή, πού τόν περιμένει καί διατάσσει τούς στρατιῶτες νά τρυπήσουν μέ τά ξίφη τους τό σῶμα τοῦ Ἁγίου. Ἀπό τό αἷμα του σβήνει ἡ φωτιά. Ἀλλά ἡ ψυχή τοῦ Ἁγίου ἤδη ἔχει ἀνέβει στόν οὐρανό. Καί τό νεκρό σῶμα, ὅμως, τό φοβοῦνται οἱ εἰδωλόλατρες. Γι' αὐτό ὁ Ἀνθύπατος προ στάζει νά τό κάψουν. Κάποιοι θαρραλέοι Χριστιανοί ἔτρεξαν καί πρό λαβαν νά συλλέξουν μερικά ἀπό τά λείψανα τοῦ Ἁγίου, τά ὁποῖα δια σώζονται μέχρι σήμερα καί θαυματουργοῦν. Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τήν μνήμη του στίς 23 Φεβρουαρίου.

Μικρά Ἀσία εἶναι καί ὁ Πόντος. Γι' αὐτό ἀξίζει νά στρέψουμε τό νοῦ μας στήν ἱερά μνήμη τοῦ Ἁγίου Εὐγενίου τοῦ Τραπεζουντίου, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησε στίς 21 Ἰανουαρίου 292 μέ διαταγή τοῦ τοπικοῦ ἄρχοντος Λυσία. Ἡ τιμή του καθιερώθηκε ἐπί τῶν Αὐτοκρατόρων Μεγάλων Κομνηνῶν καί ἐτιμᾶτο στήν Τραπεζοῦντα, ὅπως ἐτιμᾶτο καί ὁ Ἅγιος Δημήτριος στήν Θεσσαλονίκη. Ὁ Ἰ. Ναός του στόν ὁμώνυμο λόφο ἔξω ἀπό τά τείχη περιεῖχε τό σπήλαιο, ὅπου συνελήφθη ἀπό τούς δημίους

του. Τό σπήλαιο άνεκαλύφθη στους νεωτέρους χρόνους (1898) από τόν λόγιο εκπαιδευτικό Ματθαΐο Παρανίκα μέσα σέ καπνοχώραφα. Τά χαριτόβρυτα ίαματικά Λείψανά του προσεκνουΰντο από τόν λαό, αλλά και από εύσεβεΐς αυτοκράτορες, όπως ο Βασίλειος Β΄. Τό μαρτύριο του Άγίου Εύγενίου Ξγραψε τόν ΙΑ΄ αΐωνα ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ίωάννης ο Ξιφιλΐνος μαζί μέ τό μαρτύριο τών Άγιων Κανιδίου, Ούαλεριανού και Άκύλα, οί οποΐοι αποκεφαλίσθηκαν τήν ΐδια ήμέρα μέ τόν Εύγένιο.

Κάθε Μάρτιο μέσα σέ τέσσερις ήμέρες τιμοΰμε τή μνήμη πολλών Μικρασιατών μαρτύρων. Στίς 9 Μαρτίου τιμοΰμε τούς 40 μάρτυρες τής Σεβαστείας, πού θανατώθηκαν μέσα στά παγωμένα νερά τής λίμνης επί αυτοκράτορος Λικινίου. Όμως στίς 6 Μαρτίου τιμοΰμε τούς 42 μάρτυρες τούς έν Άμορίω. Θά μείνουμε λίγο περισ σότερο στήν ιστορία τους, διότι άπο τελεί τό προοΐμιο τών νεομαρτύρων τής Τουρκοκρατίας. Δέν θανατώθηκαν από Ρωμαΐους είδωλο λάτρες, αλλά από Άραβες Μουσουλμάνους τό 845 μ.Χ. Ήσαν άξιωματικοΐ του Βυζαντινού στρατοΰ στήν πόλη Άμόριο, ή οποΐα υπήρξε και γενέτειρα Βυζαντινών αυτοκρατόρων. Τό 838 οί Σαρακηνοΐ Άραβες κατέλαβαν τήν πόλη κι Ξσφαξαν 4.000 Χριστιανούς. Οί 42 άξιωματικοΐ κρατήθηκαν επί 7 χρόνια στή φυλακή και επίεζοντο συνεχώς νά άλλαξοπιστήσουν.

Όπως μās διηγείται τό κείμενο του μοναχοΰ Εύωδίου οί 42 φυλακισμένοι Ξψαλλαν συνεχώς τόν Ψαλμό του Δαυΐδ «ού μή αποστΰμεν άπό σου, άλλ΄ ένεκέν σου θανατούμεθα ο λην τήν ήμέραν». Οί φύλακες τούς έχλεύαζαν λέγοντας ότι τήν έποχή εκείνη μία γυναΐκα κυβερνούσε τό Βυζάντιο: «Γυνη γάρ τής Ρωμανίας σήμερον βασιλεύει».

Παρά τίς πιέσεις οί στρατιωτικοΐ αυτοΐ Ξμειναν πιστοΐ και στήν Πίστη και στήν Πατρίδα και τελικώς θανατώθηκαν από τούς άλλόθρησκους κατακτητές τής πόλεως. Ο προαναφερθείς Εύωδιος τούς όνομάζει «τρισαριστεΐς», δηλαδή άριστεύσαντες τρεις φορές. Πρΰτον διότι δέν προσεχώρησαν στήν εΐκονομαχία, δεύτερον διότι Ξμειναν πιστοΐ στον Χριστό και τρίτον διότι δέν πρόδωσαν τήν Πατρίδα τους.

Βλέπουμε ήδη τήν έποχή εκείνη νά διαμορφώνεται ή σταθερή έλληνορθόδοξη αντίληψη ότι όποιος έγκαταλείπει τήν Όρθοδοξία -έκουσίως ή διά τής βίας— χάνεται και για τόν Έλληνισμό. Μία αντίληψη, πού Ξγινε πλέον βίωμα και συνείδηση στους Ρωμηούς επί Τουρκοκρατίας σέ όλα τά υπόδουλα έλληνικά έδάφη και περισσότερο στήν Μικρά Άσία.

Κεντρική θέση, κυριολεκτικά και μεταφορικά, στήν Μικρασιατική γεωγραφία και ιστορία κατέχει ή Καππαδοκία. Έκει γεννήθηκαν ή Ξδρασαν σπουδαΐες μορφές τής

Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἡ Ἁγία Νίνα, πού ἐκχριστιάνισε τήν Γεωργία τοῦ Καυκάσου, ὁ Ἅγιος Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης, ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ Τροπαιοφόρος, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στήν Καππαδοκία καί μαρτύρησε στά τέλη τοῦ 3ου αἰῶνος μ.Χ. στήν Παλαιστίνη, ἡ Ἁγία Εἰρήνη Χρυσοβαλάντου, ὁ Ἅγιος Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου, ὁ Ἅγιος Βλάσιος, ὁ Ἅγιος Ζήνων καί πολλοί ἄλλοι. Ἀπό τόν 7ο αἰῶνα μ.Χ. ἡ Καππαδοκία καθίσταται μεγάλο κέντρο μοναχισμοῦ καί ἀσκήσεως. Στήν κοιλάδα τῶν Κοράμων —σημερινό Γκιόρεμε— βλέπει ὁ σύγχρονος ἐπισκέπτης τίς τρύπες καί τίς σπηλιές, πού προσ ἔφερε ἡ ἰδιόμορφη γεωλογική διαμόρφωση γιά τήν ἀσφαλῆ ἐγκαταβίωση τῶν Ὁρθοδόξων ἀσκητῶν. Γιά τό ἑλληνορθόδοξο Βυζαντινὸ Κράτος, τήν Ρωμανία, ὅπως τό ἀναφέρουν τά κείμενα τῆς ἐποχῆς, ἡ Καππαδοκία ἦταν ἀκριτική, μεθοριακή, περιοχή καί ἐπί αἰῶνες δεχόταν τά πρῶτα κύματα τῶν Ἀραβικῶν ἐπιθέσεων.

Ἐκεῖ γεννήθηκε ὁ θρύλος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα καί ὁ κύκλος τῆς ἀκριτικῆς ἐπικῆς ποιήσεως. Ἡ κορυφαία πάντως στιγμή τῆς Καππαδοκίας ἦταν ὁ Δ΄ αἰῶνας, ὅταν γεννήθηκαν καί ἀνδρώθηκαν ἐκεῖ τρεῖς διακεκριμένοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Μέγας Βασίλειος, Ἐπίσκοπος Καισαρείας, ὁ ἀδελφός του Γρηγόριος, Ἐπίσκοπος Νύσσης, καί ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀπό τήν Ναζιανζό, πού ἀνεδείχθη Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως. Σήμερα οἱ μελετητές τοῦ συγγραφικοῦ ἔργου τους τοὺς θεωροῦν, μαζί μέ τόν Ἅγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο, πού γεννήθηκε στήν Ἀντιόχεια τῆς τότε ἑλληνιστικῆς Συρίας, ὡς τοὺς Χριστιανούς Πατέρες, οἱ ὁποῖοι τόνισαν τήν ἀξία τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καί βοήθησαν στήν δημιουργική συνάντηση Χριστιανισμοῦ καί Ἑλληνισμοῦ. Χαρακτηριστική εἶναι ἡ προτροπή τοῦ Βασιλείου στους νέους νά μελετοῦν τά ἀρχαῖα κείμενα, ὅπως ἀναλύεται στήν ἐπιστολή του «Πρός τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ Ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων».

Στή Μικρασιατική γῆ ἔδρασε ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Γ΄ Δούκας Βατάτζης ὁ Ἐλεήμων, ὁ ἐκ Διδυμοτείχου. Διαδέχθηκε στόν θρόνο τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος τόν πεθερό του Θεόδωρο Α΄ Λάσκαρι, ὅταν ὁ κανονικός Πατριάρχης καί ὁ νόμιμος Αὐτοκράτωρ εἶχαν μεταφερθεῖ στή Νίκαια τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας. Ἦταν ἡ ἐποχή τῶν Σταυροφοριῶν καί ἡ Κωνσταντινούπολη εἶχε καταληφθεῖ (1204-1261) ἀπό τοὺς στρατιῶτες τῆς Δ΄ Σταυροφορίας. Ὁ Βατάτζης κυβέρνησε μέ σύνεση, πατριωτισμό καί φιλανθρωπία ἀπό τό 1222 ἕως τό 1254. Ἐτάφη στή Μονή Σωσάνδρων κοντά στό Νύμφαιο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οἱ κάτοικοι τῆς μικρασιατικῆς Μαγνησίας τόν τιμοῦσαν ὡς Ἅγιο μέχρι καί τήν καταστροφή τοῦ 1922.

Αὐτή τήν παράδοση τῆς ἑλληνορθόδοξης παιδείας διετήρησε ἡ Μικρά Ἀσία καί μέχρι τήν καταστροφή τοῦ 1922. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ σύσταση τοῦ τότε Μητροπολίτου Σμύρνης καί μετέπειτα Ἁγίου καί Ἐθνομάρτυρος Πατριάρχου Κων/πόλεως Γρηγορίου Ε΄, ὁ ὁποῖος ἔγραφε τό 1819 πρὸς τά σχολεῖα τῆς Σμύρνης:

«Οἱ διδάσκαλοι νά ἀναδεικνύωσιν τούς μαθητιῶντας Χριστιανούς ἑλληνίζοντας τάς φράσεις καί Ἑλληνας χριστιανίζοντας τά δόγματα, τά ἥθη καί τούς τρόπους». Μέ αὐτό τό ἐκπαιδευτικό ἰδεῶδες, Ἑλληνική γλῶσσα καί γραμματεία, Χριστιανική Πίστη καί ἠθική, ἐπιβιώσαμε ἐπί αἰῶνες κάτω ἀπό ποικίλες δουλεῖες. Μήπως σήμερα πού εἴμαστε ἐθνικῶς ἐλεύθεροι κινδυνεύουμε νά χάσουμε τήν ταυτότητά μας ἀπεμπολῶντας τήν Ἑλληνορθόδοξη παράδοση στό ὄνομα ἀμφιβόλων καί ξενόφερτων δῆθεν «προοδευτισμῶν»;

Ὁ Μικρασιατικός Ἑλληνισμός διετήρησε τήν ταυτότητά του μέσω τῆς Ἐκκλησίας του. Στήν Καππαδοκία ἐπί Τουρκοκρατίας 18 ἑλληνικά χωριά γύρω ἀπό τά Φάρασα ἀναγκάσθηκαν νά τουρκοφωνήσουν, ἀλλά ἀποφάσισαν νά κρατήσουν τήν Ὁρθόδοξη Πίστη. Μιλοῦσαν τουρκικά, ξέχασαν τά ἑλληνικά, καί ἡ μόνη τους ἐπαφή μέ τήν γλῶσσα τῶν πατέρων τους ἦταν ἐπί αἰῶνες ἡ Θεία Λειτουργία, ἡ ὁποία ἐτελεῖτο στά ἑλληνικά. Οἱ Ὁρθόδοξοι τουρκόφωνοι Καππαδόκες, γνωστοί καί ὡς καραμανλήδες, διέσωσαν τήν ἐθνική τους συνείδηση χάρις στήν Ὁρθοδοξία.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ἐκ Φαράσων, ὁ Χατζηφεντής ὅπως τόν ἔλεγαν, ὁ ὁποῖος ἐκοιμήθη τό 1924, σαράντα ἡμέρες μετά τήν ἀναγκαστική μετακίνησή του στήν Ἑλλάδα.

Τήν χορεία τῶν Ἁγίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας συμπληρώνουν οἱ Ἐθνοἱερομάρτυρες Ἐπίσκοποι, πού μαρτύρησαν τό 1922 ἀρνούμενοι νά ἐγκαταλείψουν τό ποιμνιό τους. Δηλαδή ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος, ὁ Κυδωνιῶν Γρηγόριος, ὁ Μοσχονησίω Ἀμβρόσιος, ὁ Ἰκονίου Προκόπιος καί ὁ Ζήλων Εὐθύμιος, ὁ ἥρωας τοῦ Ποντιακοῦ ἀγῶνος.

Ἐμεῖς σήμερα πρέπει μέ κάθε εὐκαιρία νά τιμοῦμε τούς Ἁγίους καί τήν Ἑλληνορθόδοξη παράδοση τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τοῦ Πόντου. Δηλώνουμε δέ πρός κάθε κατεύθυνση ὅτι ἐπιθυμοῦμε τήν εἰρήνη μέ τούς γείτονες, ὄχι ὅμως εἰς βάρος τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Ζητοῦμε τήν πλήρη ἀναγνώριση τῆς Μικρασιατικῆς καί Ποντιακῆς Γενοκτονίας καί τραγουδοῦμε τόν ποντιακό θρῆνο τῆς Ἀλώσεως, πού μάς διδάσκει ὅτι: «Ἡ Ρωμανία κι ἄν πέρασε, ἀνθεῖ καί φέρει κι ἄλλο».

Ἄρθρο στήν ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ Σεπτεμβρίου 2020 , antibaro.gr